

FITXA IDENTIFICATIVA**DADES DE L'ASSIGNATURA**

Codi: 43119
Nom: Disseny d'intervencions arqueològiques
Cicle: Màster Universitari Oficial
Crèdits ECTS: 2
Curs acadèmic: 2025-26

TITULACIONS

Titulació	Centre	Curs	Període
2143 - Màster Universitari en Arqueologia	Facultat de Geografia i Història	1	Primer quadrimestre

MATÈRIES

Titulació	Matèria	Caràcter
2143 - Màster Universitari en Arqueologia	Del registre arqueològic al patrimoni arqueològic	OBLIGATÒRIA

COORDINACIÓ

JIMENEZ SALVADOR JOSE LUIS

RESUM

Aquesta assignatura forma part de la Matèria teòrico-pràctica DEL REGISTRE ARQUEOLÒGIC AL PATRIMONI ARQUEOLÒGIC, de 10 crèdits ECTS, en el qual s'introduirà l'estudiant en els mètodes, tècniques i procediments del disseny i gestió de les intervencions arqueològiques, incloent

- El tractament de la informació i documentació
- Els seus aspectes administratius i de gestió empresarial
- El valor de la informació arqueològica com a patrimoni i com a document científic en diverses disciplines.

Aquesta matèria pretén introduir l'estudiant en les problemàtiques que deriven del treball arqueològic professional, de la gestió del registre arqueològic en les seues diverses facetes, i de la seua conservació i difusió, com a patrimoni cultural.

Alguns dels procediments i eines resulten flexibles en la seua aplicació tant a processos de gestió del registre com a la seua anàlisi i investigació.

CONEXIMENTS PREVIS

RELACIÓ AMB ALTRES ASSIGNATURES DE LA MATEIXA TITULACIÓ

No s'ha especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

ALTRES TIPUS DE REQUISITS

No hi ha requisits previs excepte els establerts per accedir al Màster.

COMPETÈNCIES / RESULTATS D' APRENENTATGE

-

Adquirir y asumir los principios de la ética profesional o investigadora en relación con la Arqueología de cara a su futura labor profesional y respetar la legislación en materia de Patrimonio arqueológico.

Analitzar i sintetitzar informació de manera crítica. Treballar de forma autònoma, resolent problemes i prenent decisions.

Capacitat d'utilitzar les eines informàtiques, cartogràfiques i estadístiques adequades per a l'activitat arqueològica professional o investigadora.

Capacitat per delimitar les característiques d'un jaciment arqueològic i el seu interès.

Capacitat per establir l'estratègia més adequada d'excavació i documentació, dissenyant un pla d'acció raonat i avaluat en termes econòmics.

Coneixement de les necessitats empresarials relacionades amb l'activitat arqueològica.

Coneixement de les principals problemàtiques, teories i mètodes d'investigació arqueològics aplicats al Mediterrani Occidental.

Coneixement dels procediments administratius i de la legislació referida al patrimoni arqueològic.

Coneixement dels protocols i procediments de gestió museístics relatius al patrimoni arqueològic.

Conèixer i utilitzar les ferramentes d'informació d'altres àrees de coneixement (Geoarqueologia, Cartografia, Topografia, Estadística i Arqueometria) , recorrent adequadament a elles en relació amb les necessitats que plantege el treball en Arqueologia.

Integrar-se en el treball arqueològic en equip, considerant la diversitat de camps d'actuació i la formació que implica la labor de camp o la investigació arqueològica.

Posseir i comprendre coneixements que aportin una base o oportunitat de ser originals en el desenvolupament i / o aplicació d'idees, sovint en un context de recerca.

Que els estudiants posseïsquen les habilitats d'aprenentatge que els permeten continuar estudiant d'una forma que haurà de ser en gran manera autòdirigida o autònoma.

Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements adquirits i la seua capacitat de resolució de

problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la seua àrea d'estudi.

Que els estudiants siguen capaços d'integrar coneixements i afrontar la complexitat de formular judicis a partir d'una informació que, sent incompleta o limitada, incloga reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels seus coneixements i judicis.

Ser capaços d'accedir a la informació necessària (bases de dades, articles científics, etc.) i tenir prou criteri per a la seua interpretació i utilització.

Valorar les estratègies d'exercici de l'activitat de camp i de gestió, o d'investigació en Arqueologia. Tenint en compte que qualsevol activitat de camp, de gestió o d'investigació en Arqueologia requerix una adequada comprensió dels objectius, temps, mitjans i recursos disponibles, així com una planificació adequada de les metodologies i accions a dur a terme en relació amb els mateixos.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. Disseny d'intervencions arqueològiques.

1. Concepte de Patrimoni
2. Disseny d'intervencions arqueològiques. De la logística al càlcul econòmic
3. Legislació i procediments administratius
4. Elements de gestió empresarial. Conferència convidada.

VOLUM DE TREBALL (HORES)

ACTIVITATS PRESENCIALS

Activitat	Hores
Teoria	12,00
Total hores	12,00

ACTIVITATS NO PRESENCIALS

Activitat	Hores
Assistència a altres activitats	0,00
Elaboració de treballs individuals o en grup	0,00
Estudi i treball autònom	0,00
Preparació de classes	0,00
Preparació d'activitats d'avaluació	0,00
Resolució de casos pràctics	0,00
Total hores	0,00

METODOLOGIA DOCENT

Les metodologies d'ensenyament són diverses, adequant-se en cada cas a les diferents parts de què es compon aquesta matèria:

Classes teòriques

Classes pràctiques en Laboratori i aula d'informàtica

Assistència a conferències

Visites guiades a instal·lacions museístiques

AVALUACIÓ

Assistència al 80% de classes teórico-pràctiques i participació

Presentació de resum de les conferències programades

Treball relatiu al maneig d'informació quantitativa mitjançant taules, índexs i gràfics, corresponent al Workshop.

Les metodologies d'ensenyament són diverses, adequant-se en cada cas a les diferents parts de què es compon el mòdul

- Les classes teòriques: A l'aula, el professor exposarà i explicarà aquells elements fonamentals que han de guiar l'estudiant en l'estudi i comprensió del tema en qüestió, utilitzant els mitjans adequats per a això. És fonamental que l'estudiant realitze, de forma prèvia a l'exposició del professor ia cada tema, una lectura d'aquell manual o d'aquells textos que prèviament se li indicaran.

Per a alguns temes serà el propi estudiant qui busqui les lectures apropiades a les revistes especialitzades de l'hemeroteca que s'indiquen en la llista bibliogràfica.

- Les Pràctiques de Laboratori: En aquest cas es plantejaran qüestions concretes que l'estudiant / a haurà de resoldre, mitjançant el maneig de col·leccions de referència o la recerca i selecció de restes bioarqueològiques.

- Les Pràctiques en aula d'informàtica. En aquest cas el / la estudiant haurà de realitzar aquelles procediments que primer seran explicats pel professor i que atenen, essencialment a

a) utilització de bases de dades (bibliogràfiques i arqueològiques)

b) utilització i maneig de fulls de càlcul i programes estadístics simples per a la resolució de problemes i obtenció de gràfics il·lustratius dels seus resultats

S'incorporaran les noves tecnologies per facilitar la informació a l'alumnat. A l'Aula Virtual es facilitarà la informació seleccionada i d'utilitat per al seu treball no presencial, així com les lectures que es considere adequades per a un correcte seguiment dels temes. Podrà accedir des d'aquesta pàgina, tant a la informació bàsica sobre l'assignatura (objectius generals, programa, ...) com a divers material complementari.

Per a alguns temes serà el propi estudiant qui busqui les lectures apropiades a les revistes especialitzades

de l'hemeroteca que s'indiquen en la llista bibliogràfica.

Assistència a tutories:

L'alumnat podrà assistir a les hores de tutories i atenció a estudiants que té programades cada professor, per a realitzar consultes sobre qualsevol tema o aspecte relacionat amb l'assignatura, així com amb la realització dels diferents treballs.

Els horaris d'atenció s'indicaran el primer dia de classe i s'exposaran a l'Aula Virtual.

BIBLIOGRAFIA

- ALMANSA SÁNCHEZ, J. (2012): El futuro de la arqueología en España, Madrid [JAS Arqueología]
- ALMANSA SÁNCHEZ, J. (2013): Arqueología pública en España, Madrid [JAS Arqueología]
- BALLART, J.; JUAN I TRESSERRAS, J. (2001): Gestión del Patrimonio Cultural. Barcelona [Ariel Patrimonio]
- DÍAZ ANDREU, M.; PASTOR PÉREZ, A.; RUIZ MARTÍNEZ, A. (Coords.) (2016): Arqueología y Comunidad. El valor social del patrimonio arqueológico en el siglo XXI Madrid [JAS Arqueología]
- DÍES, E. (2008): ¿La Ley del Patrimonio Cultural Valenciano (1998-2007): entre lo profesionalmente necesario y lo políticamente útil?, *Nous avanços de l'arqueologia valenciana. Quaderns dels Museus Municipals de València* 2, 65-74.
- DOMINGO, I.; BURKE, H.; SMITH, C. (2007): Manual de campo del arqueólogo. Barcelona [Ariel Prehistoria]
- DOMÍNGUEZ, R. M^a; FERNÁNDEZ, A.; HERCE, J. L.; MENASANCH, M.; PRESAS, M. M^a (1994): Empresas de Arqueología y Arqueología urbana: investigación, negocio, profesión. *Arqueología y Territorio Medieval*, 1, 83-91.
- GARCÍA SANJUÁN, L. (2005): Introducción al Reconocimiento y Análisis Arqueológico del Territorio. Barcelona [Ariel Prehistoria]
- GIMÉNEZ, E. (2001): Recursos sobre arqueología en Internet, Madrid.
- GUTIÉRREZ, S. (1997): Arqueología. Introducción a la historia material de las sociedades del pasado. Universidad de Alicante, Alicante.
- JIMÉNEZ, J. L. (2004): ¿Algunas reflexiones sobre la gestión del Patrimonio Arqueológico Valenciano en las dos últimas décadas?, *Saitabi* 54, 37-61.
- MALPICA, A.; GARCÍA-CONTRERAS, G. (Eds.) (2016): El registro arqueológico y la arqueología medieval. Granada [Alhulia]
- MARTÍ, J. (2000): ¿Tenir la ciutat al cap. Reflexions sobre l'arqueologia urbana davant la Llei de Patrimoni Cultural Valencià?, *Recerques del Museu d'Alcoi* 9, 53-57.
- MARTÍNEZ, B.; QUEROL, Mª A. (2004): La gestión del patrimonio arqueológico en las comunidades autónomas: balance y situación actual. *P H: Boletín del Instituto Andaluz de Patrimonio Histórico*, Año 12, nº 48, 101-109.
- MÍNGUEZ, Mª C.; CAPDEVILLA, E. (Eds.) (2016): Manual de tecnologías de información geográfica aplicadas a la arqueología. Madrid, Comunidad de Madrid, Museo Arqueológico Regional.
- NIETO PRIETO, X.; BETHENCOURT NÚÑEZ, M. (Coords.) (2014): Arqueología subacuática Española. Actas del I Congreso de Arqueología Náutica y Subacuática Española. Cartagena, 14, 15 y 16 de marzo de 2013. Cádiz [Universidad de Cádiz]

- PALET, J. M^a; NADAL, J. (2002): Gestión del patrimonio arqueológico. Barcelona [Planeta UOC]
- PÉREZ-JUEZ, A. (2006): Gestión del Patrimonio Arqueológico. Barcelona [Ariel]
- QUEROL, Mª A. (2010): Manual de gestión del patrimonio cultural. Madrid [Akal]
- QUEROL, Mª A.; MARTÍNEZ, B. (1996): La gestión del patrimonio arqueológico en España. Madrid [Alianza Universidad]
- RODRÍGUEZ TEMIÑO, I. (2004): Arqueología urbana en España. Barcelona [Ariel Patrimonio]
- RODRÍGUEZ TEMIÑO, I. (2012): Indiana Jones sin futuro. La lucha contra el expolio del patrimonio arqueológico Madrid [JAS Arqueología]
- RUIZ ZAPATERO, G. (2005): ¿Por qué necesitamos una titulación de arqueología en el siglo XXI?, Complutum 16, 255-269.
- RUIZ ZAPATERO, G. (2009): ¿Qué arqueología enseñar en la Universidad del siglo XXI?, Complutum 20, 225-254.
- VAQUERIZO, D. (2018): Cuando (no siempre) hablan ¿las piedras¿. Hacia una arqueología integral en España como recurso de futuro. Reflexiones desde Andalucía. Madrid [JAS Arqueología]
- YÁÑEZ, A; RODRÍGUEZ TEMIÑO, I. (Eds.) (2018): El expoliar se va a acabar. Uso de detectores de metales y arqueología: sanciones administrativas y penales. Valencia [Tirant Lo Blanch]
- YÁÑEZ, A. (2018): Las actividades ilícitas contra el patrimonio arqueológico. Valencia.
- VV. AA. (1999): Arqueología, Patrimoni i Societat. Cota Zero, 15. Barcelona.
- VV. AA. (2004): Informática aplicada a la investigación y la gestión arqueológicas. Actas del I Encuentro Internacional (5-7 de mayo, 2003, Facultad de Filosofía y Letras, Universidad de Córdoba).
- VV. AA. (2010): Arqueología aplicada al estudio e interpretación de edificios históricos. Últimas tendencias metodológicas. Ministerio de Cultura, Madrid.
- VV. AA. (2016): Análisis de riesgos en trabajos de arqueología. Asociación de Profesionales Independientes de Arqueología en Asturias. Oviedo [APIIA]

- Publicaciones digitales <http://www.lalindearqueologia.com/> Legislación LEY 4/1998, de 11 de junio de la Generalitat Valenciana, del Patrimonio Cultural Valenciano (DOGV 18/06/98) LEY 7/2004, de 19 de octubre, de la Generalitat, de modificación de la Ley 4/1998, del Patrimonio Cultural Valenciano (DOGV 21/03/04) LEY 5/2007, de la Generalitat, de modificación de la Ley 4/1998, del Patrimonio Cultural Valenciano (DOGV 13/02/07)
- LEY 9/2017, de 7 de abril, de la Generalitat, de modificación de la Ley 4/1998, del Patrimonio Cultural Valenciano (DOGV 11/04/2017) DECRETO 107/2017, de 28 de julio, del Consell, por el que se aprueba el Reglamento de regulación de las actuaciones arqueológicas en la Comunitat Valenciana (DOGV 26/10/2017) WEB de la Generalitat Valenciana (Patrimonio Cultural y Museos) <http://www.ceice.gva.es/web/patrimonio-cultural-y-museos>